

Navedeni stihovi pokazuju, da je Đurđević u različitim raspoloženjima unosio u svoje latinske stihove slike iz dubrovačkog života. Svoj Dubrovnik nosio je on u sebi i imao ga pred očima, i kad je bio daleko od njega. Koliko je čak za nj osjećao, najočitije pokazuju oni njegovi stihovi pohvale i divljenja, koji mu svakako služe na čast.

Zagreb.

V. Gortan.

RÉSUMÉ

V. Gortan: RAGUSE DANS LE RECUEIL DES POÉSIES LATINES DE ĐURĐEVIĆ

Dans quelques vers de son recueil *Poetici lusur variu* le poète ragusain Ignace Đurđević fait mention de sa ville natale. L'auteur de l'article analyse ces vers pour montrer quels étaient les sentiments que le poète éprouvait à l'égard de son pays. Il fait ressortir les beaux vers pleins de dévouement et d'admiration adressés par le poète à la république de Raguse, petite, mais célèbre.

O TEKSTU APPENDINIJEVE ELEGIJE SPJEVANÉ PRILIKOM KUNIĆEVE SMRTI

U ovom časopisu (II 2, str. 301—307) Miroslav Marković objavio je iz rukopisa i popratio kratkim komentarom Appendinijevu elegiju *In obitum Raymundi Cunichii*. Dok sam je čitao, uočio sam neke stihove, koji su mi se učinili sumnjivi bilo zbog metričkog oblika ili zbog sadržaja. Teško mi je bilo pripisati njihovu verzifikaciju, odnosno stilizaciju samom Appendiniju, koji doduše nije osobit pjesnik, ali piše uglavnom korektnim latinskim jezikom i u svojim se elegijskim distisima pridržava osnovnih pravila klasične latinske metrike. Zato sam pomislio na drugu mogućnost, naime da Marković u tim stihovima nije točno pročitao rukopisni tekst. To su stihovi 23, 28, 51, 52, 71, 109, 135 i 141. Kako nisam imao prilike da pođem u Dubrovnik, da bih štampani tekst usporedio s Appendinijevim rukopisom, obratio sam se na prof. Jurja Zgorelca, koji je vješt čitanju starih rukopisa i u kojega se potpuno pouzdam. Poslao sam mu navedene stihove, da ih usporedi s originalom. Njegov je odgovor potpuno potvrdio moje sumnje. U svim spomenutim stihovima objavljeni tekst nije točna reprodukcija rukopisa.

Stih 23. kod Markovića glasi:

Quam tot spectanda memorare trophaea Rhagusae.

Sumnjiv mi je bio oblik *spectanda* i zbog stilističkih i zbog metričkih razloga. U takvoj stilizaciji *trophaea* ima dva atributa: *tot* i *spectanda*, a *Rhagusae* nijedan. Kako je pak krajnje *-a* u riječi *spectanda* kratko, imali bismo kao arzu trećeg metra kratak slog. To je doduše pred cezurom moguće, ali se javlja dosta rijetko. Međutim u rukopisu stoji *spectandae*, pa više nema nikakvih problema. Imenici *Rhagusae*, koja je na kraju stiha, odgovara njezin atribut na kraju prvoga kolona, kako se i inače to često nalazi u latinskom heksametu.

U stihu 28. neobičan mi je bio oblik *quaesimus*. Kako je poznato, u oblicima prezentske osnove toga glagola sačuvalo se krajnje *-s* osnove samo u rijetkim arhaizmima. Nije mi bilo jasno, zbog čega bi Appendini uzimao arhajski oblik *quaesimus* mjesto klasičnog *quaerimus*. I doista, u rukopisu stoji *quaerimus*.

Stih 51. transkribiran je ovako:

Ille ubi virtute in terris maturus et amoris.

U svom komentaru Marković za taj stih kaže: *versus claudicat*. Da je Appendini doista napisao takav heksametar, u kojem šesti metar ima metričku vrijednost $\cup\text{—}\cup$, izraz *claudicat* bio bi preblag. Osim toga i sadržajno je uz *maturus* nejasan dodatak *et amoris*. Međutim Appendini na tome mjestu ima *annis*, a ne *amoris*. Stih je dakle metrički pravilan, a smisao je jasan: *maturus virtute et annis*.

U stihu 52, iznenadio me je pridjev *latus*. Što bi zapravo imalo značiti: *latus gaudet inire aethereas domos?* U rukopisu stoji *laetus*, koji ima smisla, jer pojačava glagol *gaudet*.

Stih 71. ima kod Markovića ovakav oblik:

Salve (fas quoniam claro nos parcere vultu).

Metrički je pravilan, ali ne daje prava smisla. U komentaru čitamo tumačenje: *nos* — objekat za *parcere*. Uz *parcere* Appendini bi zacijelo bio upotrebio dativ. Moglo bi se međutim shvatiti, da je *claro vultu* dativ (isp. Verg. Aen. I 257 *Parce metu, Cytherea*), ali ni tada stih ne bi pružao smisao, koji bi odgovarao kontekstu. Kako se slova *s* i *r* u Appendinijevu rukopisu neznatno razlikuju, na tom se mjestu nameće moguća lekcija *pascere*, koja najbolje odgovara smislu čitave rečenice: kad je već dopušteno, da uživamo u tvom slavnom licu, t. j. da te imamo u svojoj sredini. Takvo shvaćanje traži i misao izrečena slijedećim stihom:

Nobis dum hic aliqua parte superstes ades.

U stihu 109. Appendini ima *sibi*, a ne *tibi*, što potpuno mijenja smisao rečenice.

Stih 135. transkribiran je:

Iam mihi sat, Sorgi; licet si parva tulisse.

U takvu obliku stih je metrički pogrešan, jer je u *licet* prvi slog kratak, pa je treći metar trohej. Takvih stihova ne piše Appendini. Na tom su mjestu moljci nešto oštetili rukopis kao i u slijedećem stihu, u kojem Marković to pokazuje pišući *m(uner)a*. Međutim za stih 135. on to ne ističe, iako ni *licet* nije potpuno lekcija rukopisa. Razmak između *Sorgi* i *si* također je oštećen za dva do tri slova i dopušta lekciju *liceat*, koja potpuno odgovara i metrički i gramatički.

Stih 141. glasi kod Markovića:

Ingenuos mores cari memorabilis amici.

Na prvi sam pogled pomislio, da je u tom stihu lapsus calami ili štamparska pogreška, pa sam se neobično iznenadio, kad sam u komentaru pročitao: *versus hypermeter*. Čudan bi doista bio taj *versus hypermeter*, a Appendini bi doista bio vrlo loš stihotvorac, da je napisao takav stih s jambom u šestome metru. No Appendinijev je stih sasvim pravilan, jer on piše *memorabis*, a ne *memorabilis*. Po mojem mišljenju, Marković je prije morao doći do zaključka, da je taj stih krivo prepisao, negoli ustvrditi, da je to *versus hypermeter*.

Na temelju iznijetoga smatram, da je i ocjena u komentaru: „Čitava verzifikacija tvrda i neubedljiva“ — pretjerano oštra.

Zagreb.

V. Gortan.

RÉSUMÉ

V. Gortan: REMARQUES SUR LE TEXTE DE L'ÉLÉGIE COMPOSÉE PAR F. APPENDINI À L'OCCASION DE LA MORT DE R. KUNIĆ

L'auteur de l'article apporte des corrections au texte de l'élegie de F. Appendini *In obitum Raymundi Cunichii*, publiée dans cette revue par M. Marković. Dans huit vers le texte du manuscrit n'est pas exactement reproduit.
